

Asia: VN/11042/2025

Apuvälinepalveluiden laatusuositus ja valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2026 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Muu järjestö/yhdistys

2.1 Apuvälinepalvelua ohjaavat lait ja säädökset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Opastus on apuvälineen tarkoituksenmukaisen ja turvallisen käytön edellytys kuten myös käytön seuranta ja huolto. Ehdotus lisäykseksi tekstiin: Apuvälineen käytön opastus on annettava käyttäjälle ja hänen tukiverkostolleen saavutettavalla tavalla siten, että opastuksen perusteella on mahdollista käyttää laitetta turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Tarve läsnäopastukselle ei saa viivyttää laitteen tai apuvälineen käytön aloitusta.

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

- Taloudellinen tuki: Ilmaisuu ”kohtuulliset kustannukset” on epäselvä. Esimerkiksi matkahappi on välttämätön päivittäisissä toimissa tarvittava apuväline omatoimiseen liikkumiseen, asiointiin ja toimintakyvyn ylläpitämiseen kotihappihoidossa oleville. Laite on kallis, ja käyttötarve voi kestää vuosia. Tulkinta kohtuullisista kustannuksista vaihtelee.
- Tarkennusehdotus: Hyvinvointialue voi yksilöllisen arvion perusteella korvata kokonaan muun kuin lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset, silloin kun

apuväline on vammaiselle henkilölle välttämätön päivittäisissä toimissa, liikkumisessa, vuorovaikutuksessa tai vapaa-ajan toiminnoissa.

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

3 Toimintakyky apuvälinepalvelun perustana

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

4 Apuvälinepalveluprosessi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

- Prosessikuvaa tulee täydentää laitteen palautumisen kohdalta palauttamisen syy selvittämällä sekä mahdollisen uuden apuvälineen tarpeen selvittämällä ja valinnalla.
- Tekstiä on syytä täydentää arvion ja seurannan yhteyteen lisäyksellä myös käytön opastuksesta, sillä luovutus edellyttää aina asiantuntevan ammattilaisen antaman riittävän ja ymmärrettävän ohjauksen. Puutteellinen opastus aiheuttaa lisää terveydenhuollon käyntejä ja pahimmillaan jopa vaaratilanteita.

- Lisäys seuraavasti: Oikein arvioiduilla ja valituilla apuvälineillä tuetaan henkilön suoriutumista ja osallistumista. Huolellisella apuvälineen käytön opastuksella käyttäjälle ja hänen tukiverkostolleen mahdollistetaan apuvälineen turvallinen ja tarkoituksenmukainen käyttö. Apuvälineen käytön seurannalla arvioidaan apuvälineen toimivuutta ja tarpeellisuutta käyttäjälle.
- Yhteistyötahoihin tekstissä nostetaan suunterveydenhuolto.

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

- Ilmaisu apuvälineen luovuttajan tulee osata ” arvioida, että luovutettavassa apuvälineessä on käyttäjän tarvitsemat lisävarusteet” on epäselvä. Käyttäjän tarvitsemista lisävarusteista osa luovutetaan ja osan joutuu hankkimaan itse, käytännöt vaihtelevat paljon, luovuttajatahojakin voi olla useita.
- Lisäys tekstiin: Osaamiseen sisältyy tietoisuus apuvälineen käyttöön tarvittavista lisävarusteista ja niiden luovuttamisen kriteereistä sekä niiden perusteluista. Osaaminen käytön ohjaamisessa voi edellyttää myös monialaista yhteistyötä.

6.2.1 Hyvinvointialueiden vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.2 Apuvälineen omistavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

- Ensisijaiset sähköiset ohjeet ovat ristiriidassa ohjeen ” Opastaa apuvälineen käytössä ja ohjaa apuvälineen käyttöä yksilöllisen toimintakyvyn ja tarpeen mukaisesti.” kanssa.
- Sähköisen ohjeen ensisijaisuus asettaa välineiden ”etätoimitukset” automaatioksi sen sijaan, että ensin huolellisesti arvioitaisiin sähköisen ohjeen tai etätoimituksen riittävyys ja soveltuvuus. Muotoiluehdotus: Apuvälineen omistavalla taholla on vastuullaan tunnistaa kenelle sähköiset ohjeet

soveltuvat ja huolehtia apuvälineen fyysisen käyttöopastuksen saatavuudesta. Läsnaopastuksen tarve ei saa viivästyttää apuvälineen saamista käyttöön.

- Lisäys: Apuvälineen omistavalla taholla on vastuullaan noudattaa valmistajan antamia ohjeita laitteen/apuvälineen kulumien osien kuten esimerkiksi uniapnealaitteiden maskien, remmien ja letkujen vaihtoväleissä.
- Lisäys: Apuvälineen omistavalla taholla on vastuullaan antaa selkeät apuvälineen käytön seurantaohjeet esimerkiksi uniapnealaitte- ja kiskohoidosta monialaisen yhteistyön kuten suunterveydenhuollon huomioiden.

6.2.3 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

- o Kohtaan ”Ohjaa ja opastaa häntä avustavia henkilöitä apuvälineen turvalliseen käyttöön” on lisättävä viittaus riittävän opastuksen antamisesta tukiverkostolle (apuvälineen luovuttajan velvollisuudet) silloin kun käyttäjän toimintakyvyn rajoitteet rajoittavat käyttäjää antamasta opastuksen avustajalle.

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

- Muutos tekstiin seuraavasti: Kaksoiskappale on luovutettava silloin, kun apuvälineen käyttö on välttämätöntä ja säännöllistä eri toimintaympäristöissä, eikä apuvälineen siirtäminen ympäristöstä toiseen ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista.
- o Esimerkiksi matkahappi on välttämätön päivittäisissä toimissa tarvittava apuväline.

6.6 Apuvälineiden hankintatavat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

7 Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 03 33 Hengitystieortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

- Tekstiin tarkennus: Apuvälineen omistavan tahon vastuut (kuten kohta 6.2.2) koskevat myös suun terveydenhuoltoa.
- Suositukseen olisi hyvä tarkentaa, mitä uniapneakiskon ensisijaisuudella tarkoitetaan.
- Kuten kohdassa 04 06 06 Tukisukat ja tukihihat käsivarsille ja jaloille ja muille kehon osille ohjeistetaan lääkäriä tukitekstiilien vasta-aiheista, olisiko mahdollista kirjata uniapneakiskohoidon edellytykset mm. hampaiston kuntoon liittyen Uniapnea (obstruktiivinen uniapnea aikuisilla)
- Tarkennettava onko BMI-raja hva:ta velvoittava, vai voiko hva:lla olla tiukempi raja? Nyt edellisestä suosituksesta BMI-rajaa on nostettu.

04 06 06 Tukisukat ja tukihihat käsivarsille ja jaloille ja muille kehon osille

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

- Termilistassa voisi avata lisäksi seuraavat termit: Lääkinnällisen kuntoutuksen apuväline sekä välittömästi sairauden hoitoon tai lääketieteellisiin toimenpiteisiin liittyvä hoitoväline.
- Lisäksi voisi puristusluokan ymv. lisäksi avata seuraavat termit: Vaikeusasteluokka / Kliininen luokka / Vaikeusasteen kliininen luokitus.
- Suosituksessa avataan tukitekstiilien käyttötarkoituksia. Suositukseen voisi lisätä uniapnean hoidon esimerkkinä sairaudesta, jonka hoidossa voidaan käyttää tukisukkia. Käypä hoito -suositus 2026: Uniapnea (obstruktiivinen uniapnea aikuisilla) <https://www.kaypahoito.fi/hoi50088>. Näytönastekatsaus: Kompressiosukat uniapnean hoitomuotona 2022. <https://www.kaypahoito.fi/nak09725>
- Ehdotus lisäyksestä suosituksen kohtaan, jossa listataan yksilöllisiä perusteita luovuttaa luovutusperusteista poikkeava määrä tukituotteita.” ☒ Tähän listaan yhdeksi lisäperusteeksi maininta tukitekstiilin uusimisesta sen hajoamisen vuoksi. Vaihtoehtoisesti lisäyksenä muotoilu ”uusitaan tarvittaessa”, kuten tukisukkien ja -hihojen pukemisen ja riisumisen apuvälineet -kohdassa on tehty.
- Kirjoitusvirheen korjaaminen: Tukituotteiden peseminen ja kuivumiseen kuluva aika ☒ Tukituotteiden pesemiseen ja kuivumiseen kuluva aika.
- Tarrakiinnitteiset tukisidokset -osuuden alaotsikot siirtyneet asettelussa: ”Lääketieteelliset syyt” sekä ”Merkittävä ulkopuolinen apu” -otsikot ja niiden sisällöt kuuluvat Tarrakiinnitteisten tukisidosten tarkennuksiin.

06 Ortoosit ja proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 18 Yläraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 24 Alaraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 03 Peruukit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 09 Pukeutumisen ja riisuutumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 12 WC-apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 33 Peseytymis-, suihku- ja kylpyvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 08 Valkoiset kepit ja tukikepit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Pyörätuolit, lisävoimalliset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 24 09 Käsikäyttöisten pyörätuolien lisävoimalaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

15 Kotielämän ja siihen osallistumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 Silmälasit ja piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 Kuulon apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 13 21 Daisy-soittimet ja e-kirjojen lukijat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 29 Merkinanto-, hälytys- ja paikannusvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 39 05 Tuntoaistiin perustuvat näytöt

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 45 Suunnistautumisvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

24 06 Apuvälineet pakkausten käsittelyyn

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

-

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Poistettavaksi ehdotettavat luokat

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 06 Kenkälusikat ja saapasrengit?

-

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 09 Vaatepitimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 09 42 06 Sähköhammasharjat

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 01 Siivuttajat ja leikkurit

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 04 Juustohöylät

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 05 Raastimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 06 Hakkurit

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 02 Kuorimaveitset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 04 Siemenkodan poistimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 12 Leivontavälineet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 09 Astiankuivaustelineet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 15 Tiskiliinan vääntimet

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 09 18 01 Ruokalautaset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 15 15 21 01 Yleissakset

-

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 03 Avaajat

-

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 06 Putkilonpuristimet

-

Mustonen Satu
Hengityslitto